

prima instanță: Judecătoria Chișinău
Judecătorul: T. Prutean
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Minciuna, S. Victoria, V. Mihaila

ÎNCHEIERE

16 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iuliana Oprea

examinând admisibilitatea recursului declarat de Catana Sergiu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Catana Sergiu
împotriva Catana Vladislav, cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate
asupra $\frac{1}{2}$ cotă – parte din apartament,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2017, prin care s-
a respins apelul declarat de Catana Sergiu și s-a menținut hotărârea Judecătoriei
Chișinău, sediul Centru din 31 iulie 2017,

c o n s t a t ă :

La 27 martie 2017, Catana Sergiu a depus o cerere de chemare în judecată
împotriva Catana Vladislav, cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate
asupra $\frac{1}{2}$ cotă – parte din apartament.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, prin hotărârea Agenției
Teritoriale Chișinău al Ministerului Privatizării nr.52 din 4 ianuarie 1995, s-a decis
transmiterea cu titlu gratuit în proprietate privată locuința de stat, apartamentul nr.
41 din str. Alecu Russo, nr. 59/1, mun. Chișinău, mamei sale Catana Natalia și
fratelui său Catana Vladislav. Prin urmare, la 3 iunie 1995, Catana Natalia a încheiat
contractul de vânzare - cumpărare, transmitere - primire a locuinței în proprietate
privată. În imobilul menționat, a locuit mama sa Catana Natalia, până la deces.

Catana Sergiu a evocat că pârâțul Catana Vladislav nu se află pe teritoriul
Republicii Moldova din anul 1999, fiind plecat peste hotarele țării, iar despre
domiciliul lui nu se cunoaște nimic.

În continuare, reclamantul a precizat că, la 17 aprilie 2001, a solicitat intrarea în succesiunea rămasă după defuncta Catana Natalia. Astfel, potrivit certificatului de moștenitor legal nr. 815 din 28 martie 2003 înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău la 20 februarie 2004, Catana Sergiu a devenit proprietar a 1/2 cotă-parte din apartamentul nr. 41 din str. Alecu Russo, nr. 59/1, mun. Chișinău.

Desfășurând circumstanțele cauzei, Catana Sergiu a explicat că posedă cu bună-credință sub nume de proprietar imobilul din litigiu, începând cu 17 aprilie 2001. Deopotrivă, achită integral serviciile comunale și impozitul de bunurile imobiliare pentru întregul bun imobil.

Reclamantul a sugerat că 1/2 cotă-parte din apartament, ce-i revine pârâtului Catana Vladislav, nu este înregistrată în registrul bunurilor imobile. Așadar, este în drept de a fi recunoscut prin uzucapiune ca proprietar în privința acestei părți.

Catana Sergiu a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate în privința a 1/2 cotă – parte ideală din apartamentul nr. 41 din str. Alecu Russo, nr. 59/1, mun. Chișinău, care nu este înregistrată în registrul bunurilor imobile (f. d. 2).

În cadrul examinării cauzei, pârâtul nu a formulat referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, fiind citat prin aviz publicitar (f. d. 27 – 28).

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 31 iulie 2017, s-a respins acțiunea ca neîntemeiată (f. d. 38, 41- 48).

Împotriva acestui act de dispoziție, Catana Sergiu a declarat apel. În apărare, intimatul Catană Vladislav nu a depus referință.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 15 noiembrie 2017, a respins apelul declarat de Catana Sergiu și a menținut hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 31 iulie 2017 (f. d. 67 – 70).

Pentru soluționarea acestui litigiu, instanța de apel a constatat situația de fapt prezentată de Catana Sergiu în cererea de chemare în judecată și reținută de Judecătoria Chișinău, sediul Central.

În fundamentarea acestei decizii, instanța de control judiciar a notat că pentru dobândirea imobilelor prin uzucapiune este necesară îndeplinirea a cumulativă a trei condiții, și anume, cel ce posedă bunul să fie de bună-credință, posesiunea să fie exercitată timp de 15 ani; posesiunea să fie utilă, adică să nu fie discontinuă, tulburată, clandestină sau precară. Buna-credință la rândul său presupune că: posesorul nu știa și nici nu putea să știe că posesia sa este ilegală (f. d. 69 – *pe verso*).

La acest capitol, instanța de apel a determinat cu certitudine că apelantul nu întrunește condiția de bună - credință, deoarece cunoaște faptul că 1/2 cotă – parte din apartament aparține cu titlu de proprietate fratelui său, Catana Vladislav, care a participat la privatizarea acestuia (f. d. 12, 69 – *pe verso*).

În drept, hotărârea judecătorească este întemeiată pe articolele 303 alin. (1), 320 alin. (2), 321, 332 și 335 din Cod civil.

La 10 ianuarie 2018, Curtea de Apel Chișinău le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 15 noiembrie 2017 (f. d. 71).

La 7 martie 2018, Catana Sergiu a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2017, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanței din 31 iulie 2017, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanțele judecătorești nu au argumentat considerentele, care au stat la baza respingerii acțiunii, într-un mod compatibil cu articolul 6 din C.E.D.O. Or, în opinia acestuia, instanțele au constatat, în lipsa unor probe, încălcarea bunei – credințe, de vreme ce el achită integral serviciile comunale și impozitul pentru întregul bun imobil.

La 6 aprilie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Catana Vladislav, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 82).

Până la data examinării cauzei, intimatul nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces sau a reprezentanților acestora, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Catana Sergiu este inadmisibilă, pentru motivele ce se succed.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor a verificat dacă recursul este formulat de persoana în drept să-l declare, dacă este depus în termen și dacă nu a fost examinat anterior, și a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în mod legal.

În acest caz, se observă că materialele cauzei dovedesc faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din scrisoarea Curții de Apel Chișinău nr. 236, rezultă că decizia integrală din 15 noiembrie 2017 a fost expediată în adresa părților la 10 ianuarie 2018 (f. d. 71), însă nu există dovada recepționării acesteia. La fel, recurentul a invocat că a primit copia deciziei contestate la 23 februarie 2018, dar nu a reușit să probeze această circumstanță. În sensul dat, jurisprudența constantă a Curții Europene notează că dreptul la recurs trebuie să se exercite din momentul în care părțile interesate pot cunoaște efectiv hotărârile judecătorești, care le impun o obligație sau care ar putea aduce atingere drepturilor sau intereselor lor legitime (a se vedea, spre exemplu,

Miragall Escolano și alții vs Spania, parag. 37, CEDO 2000-I; *Diaz Ochoa vs Spania*, 22 iunie 2006, parag. 48, sau *Samoilă v. Romania*, 16 iulie 2015, para. 34 – 36). În plus, dreptul arătat mai sus se valorifică de recurent într-un termen rezonabil de la pronunțarea actului judecătoresc coroborat prin acțiuni diligente pentru protejarea propriilor interese (a se vedea cauza *CANETE DE GOÑI vs Spania*, 15 octombrie 2002, parag. 39 – 40 sau *Agapito Maestre Sanchez vs Spania*, 4 mai 2004).

În temeiul înscrisurilor anexate la materialele cauzei, completul de judecată conchide că decizia contestată a fost expediată la 10 ianuarie 2018, iar recursul a fost depus la 7 martie 2018. Așadar, luând în considerare condițiile indicate *supra*, se consideră că cererea dedusă judecătii a fost declarată în termenul prevăzut mai sus.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la încadrarea temeiurilor invocate în recurs la dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului de inadmisibilitate prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, din următoarele considerente.

Ab initio, în conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. În cazul respectiv, judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

În același context, instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special, de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi auzit (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1

septembrie 2016, parag. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić v. Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În aceeași ordine de idei, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă sunt formulate suficient de clar și urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și buneii-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, parag. 41, *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, parag. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, parag. 36 – 37, *Sturm v. Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36).

Din perspectiva acestor drepturi garantate de Convenția Europeană, completul Colegiului de control judiciar își propune să verifice esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibilă cererea acestuia.

În speță, instanța observă că recurentul Catana Sergiu a criticat decizia Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2017 în baza articolului 432 alin. (2) lit. a), b), c) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, la articolul 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă.

În acest sens, instanța de judecată amintește că, la pronunțarea deciziei din 15 noiembrie 2017, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 303 alin. (1), 320 alin. (2), 321, 332 și 335 din Cod civil.

Din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu decizia contestată și legile aplicate, reiese în mod cert că recurentul a reluat argumentele cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate prin uzucapiune, formulate în faza procesuală anterioară, și în privința cărora instanța de apel s-a pronunțat în mod detaliat. În particular, instanța competentă a determinat și a expus exhaustiv

condițiile pentru admiterea unui asemenea solicitări. Așadar, Catana Sergiu nu a reușit să convingă că instanța de apel a interpretat eronat noțiunea de bună – credință și nici nu a făcut trimitere la o normă de drept materială în acest sens.

La fel, întinderea obligației de a motiva hotărârea poate varia în dependență de circumstanțele specifice, natura și complexitatea cauzei (a se vedea *Ruiz Torija vs Spania*, 9 decembrie 1994, parag. 29). Deși articolul 6 parag. 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate criticile părților, totuși din hotărâre trebuie să rezulte explicit că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (a se vedea *Taxquet vs Belgia (MC)*, 16 noiembrie 2010, parag. 91 și *Lebedinschi vs Moldova*, parag. 16 iunie 2015, parag. 31).

Prin urmare, în lumina împrejurărilor din speță, instanța de recurs subliniază că instanța de apel a răspuns la toate argumentele esențiale ale cauzei (a se vedea deciziile de inadmisibilitate în cauzele *Fundația pentru Copii Speranța vs Moldova*, 17 octombrie 2017 sau *Calancea și alții vs. Moldova*, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

În subsidiar, instanța observă că, *în principiu*, recurentul a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond și a avut posibilitatea de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiasvili*, 2 septembrie 2014, parag. 34, *Samardžić v. Croația*, ibidem, parag. 28).

Pe baza celor prezentate, completul Colegiului constată că observațiile invocate de Catana Sergiu nu dezvăluie nicio aparență a încălcării normelor de drept material, dar nici a încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Prin urmare, temeiurile inserate în recurs nu pot fi calificate ca esențiale și nu ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze hotărârea judecătorească contestată. În mod corespunzător, punctele de vedere al recurentului nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecătii nu corespunde condiției de a fi „efectiv” (a se vedea, de exemplu, *Petrovic v. Luxemburg*, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, *Sturm v. Luxemburg*, ibidem, parag. 32).

Din aceste raționamente, instanța de judecată reține existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare situație, conjunctura stabilită mai sus confirmă lipsa unui formalism excesiv și respectarea unui raport rezonabil de proporționalitate dintre scopul urmărit și mijloacele folosite, iar, în opinia instanței, însăși substanța dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în prezenta cauză (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Beniamin Nersesyman*, ibidem, parag. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, parag. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45).

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite *supra*, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către Catana Sergiu nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Catana Sergiu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Iuliana Oprea